

PULEC

Časopis nejen pro příznivce obojživelníků a plazů.
ročník 2. číslo 4 rok 2016 ISSN 2336-8292
dostupný v pdf na www.herpeta.cz

Obsah:

Želva nádherná do české přírody nepatří. Kam s ní? ...	1
Žabí betlém	1
Soutěže	1
Proběhlé akce:	
Žabí běh na Prachově	2
Setkání přátel obojživelníků a plazů na Prachově	3
Představujeme projekty:	
Poznejte nejohroženější českou žábu	3

Zimní číslo časopisu Pulec přináší v článku Jaroslavy Syslové praxí prověřené řešení ohledně umístování nepůvodních želv. Tento příspěvek může být inspirací i pro další zařízení (záchranné stanice, stanice přírodovědců apod.), ve kterých by mohla být expoziční část (zookoutek) a zde umístovány nejen želvy nádherné všech poddruhů, ale i další druhy nepůvodních želv. Opět jsou otištěny další ukázky ze soutěže „Básnička o obojživelníkovi nebo plazovi roku“. Ohlédnutí za proběhlými akcemi je věnováno především říjnovému Žabímu běhu. V rubrice Představujeme projekty se slovem i obrazem vrátíme k některým výstupům projektu „Poznejte nejohroženější českou žábu“.

Želva nádherná do české přírody nepatří. Kam s ní?

Jaroslava Syslová

Želvy nádherné pochází původně ze Severní Ameriky, odkud je do Evropy pravděpodobně přivezl již v 18. století mořeplavec James Cook. Tento plaz je běžně dostupný ve všech obchodech se zvířaty. Velké množství lidí si želvu pořídí jako tři centimetry malé roztomilé zvířátko, aniž by si zjistili, že se tento živočich dožívá více jak dvaceti let a dorůstá až do 30 cm. Po určité době jí je pořízené akvárium malé a nemalá část majitelů se rozhodne želvu znavit. V dobré víře, že jí dávají volnost, vypustí želvu do přírody. Tento způsob je ale krajně nezodpovědný jak vůči původní přírodě, tak i vůči zmiňovaným želvám. Uměle vysazená populace dokáže v našem podnebí přežít, nicméně byl zaznamenán pouze jeden případ rozmnožení v naší přírodě. Vysoké počty uprchlých nebo vypuštěných jedinců tohoto velmi populárního druhu želv mají negativní vliv na ohrožené populace obojživelníků, jejichž řady v Česku drasticky řádnou. „Nádhery“ totiž požírají vajíčka, pulce i mladé jedince žab a ostatních obojživelníků. Jak tedy tento problém řešit? Kam nechtěné či v přírodě nalezené želvy umístit? Možností je obrátit se na Záchranné stanice pro zraněná zvířata – v ČR jich je již 32. Tato zařízení nejsou však kapacitně ani legislativně vybavená na to se desítek těchto plazů ujmout. Avšak mnohé stanice disponují expozičními částmi. Je tomu tak například v Záchranné stanici ve Vlašimích, pod kterou patří paraZOO. Želvy nádherné zde umísťují ochránáři do jezera pro vodní a brodivé ptactvo – nechávají je tam celoročně. Pokud počet tohoto invazivního druhu přeroste velikost nádrže, snaží se je udat chovatelům. Tuto praxi provozují i mnohé zoologické zahrady. Je tedy jistě nevhodnější řešit problém želv nádherných tímto způsobem – jak z hlediska ochrany českých obojživelníků, tak i z hlediska důstojného dožití želv samotných.

ParaZOO Vlašim: www.parazoo.cz

Záchranná stanice pro živočichy ČSOP Vlašim: www.pomoczvivotum.cz

Český svaz ochránců přírody Vlašim: www.csopvlasim.cz

Želva nádherná (*Trachemys scripta*). Poddruh *T. s. elegans* (levý obrázek) je stále nejznámějším, ale i v přírodě ČR začíná přibývat záznamů poddruhu *T. s. scripta* (pravý obrázek) a pravděpodobný je i výskyt *T. s. troostii*. Foto: Martin Šandera.

Žabí betlém

Marcela Lazurková

Jedinečný žabí betlém je již tradičně součástí Výstavy betlémů, která probíhá každoročně v obci Prachov v Muzeu přírody Český ráj od 26. 12. do 31. 12., od 13 do 16 hodin. Vystaveny jsou desítky betlémů z Čech i různých končin světa, např. z Keni. Speciálním betlémem je Prachovský betlém autorky Jany Moštkové, ve kterém jsou před Muzeem přírody Český ráj účastníci Žabího běhu, účastníci Maratonu Českým rájem a dalších akcí a čestné místo zde má i žába. Další žábu a výzkumníka naleznete v keramickém betlémě Hany Říhové. Díky Žabímu betlému se tak žaby dostaly i do dalších betlémů.

Žabí betlém v Muzeu přírody Český ráj, místo vola a osla zahřívají malou žabku dechem hadi. Foto: Marcela Lazurková.

Soutěže

Básnička o obojživelníkovi a plazovi roku

Některé básničky byly otištěny v předchozím čísle časopisu Pulec. Zde je ukázka dalších zdařilých básnických děl dětí z pražské Základní školy U Krčského lesa a dětí z Přírodovědného kroužku při Muzeu přírody Český ráj.

Rosnička

Žabák sedí na kameni a hlasitě kváká,
nerušte ho, milé děti, to samičku láká.
Žabka, naše žabička,
naklade pak vajíčka
a my budem sledovati,
jak se líhnou její děti.

autoři: Jáchym Snopek (4. třída) s rodiči

Ještěrka zelená

Já ještěrka zelená,
pod balvanem schovaná,
ráda bych však tancovala,
na sluníčku rejdovala.
Kdo mě chytí, kdo mě má?
Všem se já vám vysmívám.
Chvilku sem a chvilku tam,
já se chytit nenechám...
Rychlá jsem jak letní vánek,
k večeru všem přeji klidný spánek.
Viktorie Víravová (3. B)

Rosnička zelená

Jmenuje se rosnička,
je to malá žabička.
Zelená je jako tráva,
počasí předpoví ráda.
S kamarádkou Karličkou
šly se klouzat loužičkou.
Zjistily, že louže není,
může za to oteplení.
A tak zašly na kávičku,
ohřály se tam trošičku.
Doufají tak v časté deště,
že zakloužou si letos ještě.
Barbora Starková (5. A)

Rosnička zelená a ještěrka zelená

Rosnička zelená trávou pádí,
ještěrka zelená se ptá: „Budem kamarádi?“
Hopsat, plazit, objevovat...
to musí obojživelníky motivovat!
Čistá tůň a slunná stráň,
volavkám vstup zakázán!
Rosnička i ještěrka - toť obě holky zelené,
zástupkyně pro letošní rok vyhlášené!
Autoři: Vít Holler (2. třída) s rodiči

Ještěrka zelená

Ještěrka plazí se po zemi,
není vidět, její hřbet je totiž zelený.
Na kamenech ráda se vyhřívá,
paprsky sluníčka v klidu přijímá.
Žije hlavně pod kořeny,
její druh je silně ohrožený.
Vajíčka do písku či mechu ukládá,
v letních měsících hravě to zvládá.
Živí se potravou hmyzí,
před kočkami raději zmizí.
Když smrti unikne o vlásek,
strachy oddělí se jí ocásek.
A co dodat ještě jinýho?
Upadá do spánku zimního.
E. Nechvilová (5. A)

Následující text autoři pojali jako písničku. Zkuste si ji zazpívat. V druhé sloce by pro lepší zpěvnost bylo potřeba text upravit, ponecháváme však v originálním znění.

Ještěrka zelená (melodie Travička zelená)

Ještěrka zelená, to je naše potěšení,
ještěrka zelená, ta je krásně zbarvená.

Modrý krček, černá očka, pozor, ať ji neuloví kočka!
Utekla jen o vlásek, zachránila ocásek.

Dejte pozor na ještěrky, jejich počet není velký.
Snad je budem vidati a písničku zpívatí.....Ještěrka zelená.....

autoři: Jáchym Snopek s rodiči

Samec ještěrky zelené (*Lacerta viridis*), volně žijící jedinec v hromadě větví v areálu ZOO Praha. Foto: Martin Šandera.

Fotosoutěž „Vyfoť mě!“

Soutěž probíhá po celý rok zasíláním obrázků přes www.biolib.cz. Zaznamenáním pozorování s obrázkem přes BioLib se automaticky stáváte účastníkem soutěže. Publikace získávají vylosování ze všech účastníků. Témata (kategorie): vyfoť obojživelníka roku, - plaza roku, - želvu než Ti uteče, - ostatní obojživelníky a plazy ČR.

Proběhlé akce

Žabí běh na Prachově

Marcela Šanderová

Dne 9. října 2016 Muzeum přírody Český ráj uspořádalo další sportovně-osvětovou akci Žabí běh. Na nedělním 18. Žabím běhu se přes nepříznivou předpověď počasí sešli sportovci od předškoláků až po veterány. Čas potřebný k překonání tratí odhadovali zkušení i začátečníci, v žabích převlecích absolvovalo trať 16 závodníků. Se startovním číslem vyběhlo 43 dětí a dospělých, někteří diváci a doprovod běželi i mimo soutěž.

Rozcvičování před startem podle žáby předcvičovatelky. Foto: Martin Šandera.

Okamžik startu 18. Žabího běhu. Foto: Marcela Lazurková.

Vítězem se stává ten, kdo má nejmenší rozdíl mezi odhadem času zapsaným při prezenci a časem dosaženým na trati. Přítom je zakázáno mít s sebou hodinky, stopky apod. Na obou trasách se nejlépe umístili tentokrát většinou závodníci z Jičína. Na delší trati 6,06 km zvítězil Radek Pavelka z Jičína s rozdílem 54 vteřin, 2. místo obsadila Jitka Turčínová z klubu Báječné ženy v běhu, Jičín (rozdíl 1 minuta a 14 vteřin), a 3. místo obsadil Jiří Kužel z Jičína startující za Lezecký kroužek Prachov (rozdíl 1 minuta a 19 vteřin). Na kratší trati zvítězila s rozdílem pouhé jedné vteřiny Tina Kuželová z Jičína, druhý byl Vladimír Šafránek z Nové Paky (rozdíl 21 vteřin) a o 3. místo se podělili Matěj Krejčí z Nové Paky a Vendula Dostálová ze ZŠ Černožice (rozdíl 22 vteřin). Na kratší trati si pro medaile doběhly v kategorii pracovníků Muzea přírody Český ráj dvě mladé průvodkyně Anna Vrcková a Kateřina Šanderová.

Účastníci, kteří absolvovali 18. Žabí běh v žabím převleku nebo s žabím doplňkem, před oceňováním. Foto: Martin Šandera.

Běžci i diváci se opět dozvěděli nejaktuálnější informace o žábách, hlavně o přípravě záchranného programu pro naši neohroženější žabu ropuchu krátkonohou. Informovanost veřejnosti o těchto aktualitách byla součástí projektu „Poznejte neohroženější českou žabu“ organizace Herpeta podpořeného organizací Beleo.

Žabí běh rozhodl i o konečném umístění závodníků v 5. ročníku poháru BEJK – Běžec Jičínské kotliny. V hlavní kategorii mužů do 59 let získal 1. místo František Vagenknecht z Bakako Nová Paka/Aster Team Jičín, v hlavní kategorii žen do 44 let zvítězila Martina Vondráčková z Aster Team Jičín/Holín. V kategoriích předškoláků, školáků, mládeže, mužů, veteránů, žen a veteránek se poháru zúčastnilo celkem 999 závodníků.

Pohár BEJK a samozřejmě i poslední závod jeho 5. ročníku Žabí běh byl součástí projektu „Běhej s námi“ Spolku Cipísek podpořeného Královéhradeckým krajem.

Další ročník poháru začíná 28. října 2016 v Železnici Železnickým krossem a pokračuje 4. prosince 2016 Mikulášským během na Bradech.

Více informací o Žabím běhu a poháru BEJK na www.mpcr.cz.

Setkání přátel obojživelníků a plazů na Prachově

Martin Šandera

Letošní setkání na Prachově (7. – 9. října) bylo zaměřené na přípravu a realizaci Žabího běhu a na kontrolu revitalizovaných tůň pro obojživelníky v Prachovském sedle a okolí. Setkání se zúčastnilo 10 zástupců Muzea přírody Český ráj a Herpety. Na setkání navázaly říjnové exkurze na lokalitu mloků v Bradlecké Lhotě. Jedné z exkurzí se zúčastnilo 20 členů (17 dětí a tři dospělí) Přírodovědného kroužku při Muzeu přírody Český ráj. Příznivé počasí umožňovalo pozorování až desítek dospělých mloků i v denní dobu. Zbarvení mloků na lokalitě je značně variabilní, od skvrnitých jedinců až po pruhované. V potoce jsme zaznamenali v některých v tůňkách a tíšinkách vzrostlé larvy. Populaci svědčí, že díky vlastnostem potoka či spíše potůčku sem nepronikají ryby na rozdíl od potoka v sousedním údolí.

Mloci skvrnití (*Salamandra salamandra*) na lokalitě v Bradlecké Lhotě. Foto: Martin Šandera.

Představujeme projekty

Poznejte neohroženější českou žabu

Projekt byl představen v minulém čísle časopisu Pulec, informace jsou i na webu Herpety. Zde budou představeny zejména výstupy projektu, z nichž některé budou informovat veřejnost i po skončení projektu.

V rámci projektu „Poznejte neohroženější českou žabu“ byly vytvořeny propagační pomůcky, výukový program pro školy a byly pořádány besedy a exkurze.

Výukový program „Neohroženější žába v ČR“ umožnil zejména dětem ve školách seznámit se podrobněji s ropuchou krátkonohou a nadále bude v nabídce programů pro školy organizace Herpeta.

Martin Šandera a Kateřina Šanderová představují ropuchu krátkonohou žákům 2. C pražské ZŠ U Krčského lesa. Foto: Marcela Katrušáková.

Lentikulární kartička poukázala na hlavní rozlišovací znak mezi ropuchou krátkonohou a ropuchou zelenou, přítomnost podélného světlého proužku uprostřed zad pouze u ropuchy krátkonohé. Lentikulární kartička zaujme každého tím, že na kartičce se střídají dva obrázky podle úhlu natočení kartičky. Výhodou je i malý rozměr a možnost nosit kartičku s sebou v kapse, mezi doklady apod.

Propagační leták byl koncipován tak, aby přinesl základní informace o ropuše krátkonohé, jak tento druh poznat a odlišit od podobných druhů v ČR, jak je možné se zapojit do sledování výskytu a jak je možné ropuše krátkonohé pomoci.

Ropucha krátkonohá (*Epidaleia calamita*). Foto: Martin Šandera.

Dále byly v rámci projektu rozšířeny webové stránky Herpety a natočen videospot, který byl koncipován podobně jako propagační leták, navíc s poselstvím i pro další generace.

Odkaz na videospot je umístěn na webu Herpety na stránce s projektem „Poznejte nejohroženější českou žábu“, přímý odkaz na youtube: <https://www.youtube.com/watch?v=sMJKeJWDErs>.

Lokalita ropuchy krátkonohé Velký Luh na Chebsku.

Foto: Martin Šandera.

Kalendář akcí 2017

- 16. – 31. 1. **Výstava Nejohroženější česká žába**
Jičín, Biograf Český ráj
- 12. 3. **Národní den žab (NDŽ)**
- 12. 3. **Žabí běh**
Prachov
- březen **Seminář o ropuše krátkonohé**
Praha
- 21. – 23. 4. **32. konference České herpetologické společnosti**
Hradec Králové

Předplatné

Předplatte si tištěné verze časopisu Pulec (čtvrtletník) a časopisu HERPETA (odborný časopis, 1x ročně) za 200 Kč/rok. Automaticky se stanete přidruženými členy organizace HERPETA a budete dostávat pozvánky na exkurze a další akce HERPETY a spolupracujících organizací.

Grafika a tisk předplacených a ukázkových výtisků:
Tiskárna F-PRINT Krchleby
Fotogalerie obrázků z akcí: <http://herpeta.rajce.idnes.cz/>
Vydavatel: HERPETA – Česká asociace pro ochranu a výzkum obojživelníků a plazů, Šípková 1866/12, 142 00 Praha 4 Krč (kontakty: m.sandera@seznam.cz, 731 060 253), ve spolupráci s Muzeem přírody Český ráj a Českou herpetologickou společností – vydáno s finanční podporou Akademie věd České republiky.

www.herpeta.cz

